

eerste woord

GEEN WINST OP DE PANDEMIE HEF DIE PATENTEN OP!

Katrien Verwimp

Hoofd Beleid en Studie WSM

Covid-19 overspoelt de wereld sinds einde 2019. De effecten ervan zijn te voelen in alle aspecten van het maatschappelijk leven. Hier en daar merken we voordelen en kansen op om bepaalde zaken anders en beter aan te pakken na Covid-19. Toch wegen vandaag de negatieve effecten van dat smerig virus door en willen we er zo snel mogelijk vanaf. En dat kan, want er bestaan vaccins. Maar die vaccins zijn niet voor iedereen toegankelijk en ze zijn (te) duur. Daar is iets aan te doen: hef de patenten op de covid-vaccins op! Daarom sluiten we ons aan bij het Europees burgerinitiatief No profit on pandemic.

Er is zwaar ingezet op de snelle ontwikkeling van vaccins tegen Covid-19. Voornamelijk overheden hebben sterk geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling. Dat is een goede zaak, want het is de taak van de overheid om te zorgen voor de gezondheid van de bevolking. Miljarden overheidsgeld (bedragen van 12 miljard dollar doen de ronde) vloeiden naar de big Pharma, bedrijven als Pfizer, Moderna en AstraZeneca, voor de snelle ontwikkeling van een efficiënt en erkend vaccin. Ook universiteiten ontvingen in dat kader middelen en gebruikten die duidelijk goed, want ze droegen bij tot de ontwikkeling van vaccins die vandaag volop worden ingezet.

HOE ZIT DAT MET DIE PATENTEN?

Ondanks de enorme investering van overheidsgeld in de ontwikkeling van de vaccins, mogen de farmaceutische bedrijven er toch een patent op

nemen. Daardoor is de productie beperkt en is de prijs hoger. Dat treft in de eerste plaats de bevolking van lage- en middeninkomenslanden.

Of patenten in het algemeen een goed idee zijn in de sector van geneesmiddelen, is een zeer boeiend debat, maar voor een andere keer. De vraag die nu wordt gesteld is om tijdelijk de patenten op de vaccins en geneesmiddelen tegen Covid-19 op te heffen. Zo kunnen ook andere farmaceutische bedrijven produceren. Dat zou een zeer sterke toename van het aantal beschikbare vaccins betekenen, samen met een beperking van de kostprijs. Want laat ons niet vergeten dat ook die prijs een probleem is. Een probleem voor al die landen die de middelen niet hebben om het vaccin te betalen, voor al die mensen die het zelf niet kunnen betalen en voor de staatskassen. Ook in België, waar je als inwoner wel gratis gevaccineerd wordt, hebben die patenten hun prijs. De volledige bevolking vaccineren kost de sociale zekerheid een arm en een been. En uiteraard is gezondheid een budgetpost waar voor ons veel middelen naartoe mogen gaan, maar dan wel liefst niet recht in de zakken van de aandeelhouders van commerciële bedrijven.

VACCINS IN LAGE- EN MIDDENINKOMENSLANDEN KRIJGEN, HOE DOEN WE DAT?

Er bestaat een systeem om wereldwijde toegang tot covid-vaccins te regelen: COVAX. Dat wereldwijd initiatief is gericht op een billijke toegang tot covid-vaccins en wordt geleid door de Global Alliance for Vaccines and Immunization, de Wereldgezondheidsorganisatie, de Coalition for Epidemic Preparedness Innovations en anderen. 64 landen met een hoog inkomen hebben zich bij het programma aangesloten. 92 landen met lage en middeninkomens komen in aanmerking voor steun.

Uiteraard is gezondheid een budgetpost waar voor ons veel middelen naartoe mogen gaan, maar dan wel liefst niet recht in de zakken van de aandeelhouders van commerciële bedrijven.

COVAX streeft ernaar om doses van een veilig, effectief en goedgekeurd vaccin aan te schaffen en te leveren voor eerlijke distributie over de hele wereld. Rijkere landen krijgen toegang tot een portfolio van potentiële vaccins,

waardoor het risico wordt vermeden om één kandidaat te steunen. Landen met een lager inkomen krijgen financiële steun en gelijke toegang tot een vaccin zodra het beschikbaar is.

Op zich een mooi systeem. Maar zolang de patenten niet worden opgeheven, zal het nooit kunnen werken. Pfizer bijvoorbeeld, toch één van de grootste, kan de komende 2 jaar maximaal 1,3 miljard vaccins maken, waarvan 80% nu al verkocht werd aan de VS, Japan en de EU.

Met de hoeveelheid vaccins die de lage-inkomenslanden ter beschikking krijgen via het COVAX-programma, zal het tot 2023 - volgens sommige prognoses zelfs tot 2024 - duren vooraleer ook die landen een voldoende hoge vaccinatiegraad kunnen bereiken.

Met de hoeveelheid vaccins die de lage-inkomenslanden ter beschikking krijgen via het COVAX-programma, zal het tot 2023 – volgens sommige prognoses zelfs tot 2024 – duren vooraleer ook die landen een voldoende hoge vaccinatiegraad kunnen bereiken. Ondertussen kunnen er zich nieuwe mutaties ontwikkelen en blijft het virus dus circuleren. Dat is een gevaar voor de volledige wereldbevolking.

Moest je je afvragen of productie in het globale Zuiden wel mogelijk is, even dit. 60% van de wereldwijd gebruikte vaccins worden vandaag geproduceerd in India, door producenten van wereldklasse. Ook productiebedrijven in Brazilië, Zuid-Korea en Zuid-Afrika produceren voor wereldmarkten. Productie van medicijnen en vaccins zou sowieso altijd aan de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie moeten voldoen.

WEG MET DIE PATENTEN!

De productie van de vaccins moet drastisch omhoog. Als wij in België al problemen met bevoorrading merken, dan kan je je voorstellen wat het betekent voor een land dat lijdzaam moet toekijken en wachten tot over enkele jaren.

India en Zuid-Afrika hebben bij de Wereldhandelsorganisatie een voorstel ingediend om bepaalde onderdelen van de overeenkomst inzake de

handelsaspecten van de intellectuele eigendom (Agreement on the Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) te laten schorsen. Be-doeling is om de preventie en behandeling van Covid-19 wereldwijd te garanderen.

Zonder patenten zouden ook andere bedrijven kunnen produceren: sneller, in grotere hoeveelheden en goedkoper. Daar heeft iedereen baat bij. Het gebeurde in het verleden al voor het poliovaccin, waardoor polio in vele landen werd uitgeroeid, en voor hiv-medicatie. Maar de VS, Japan, Noorwegen, Brazilië en de EU liggen dwars. Een grote groep middenveld-organisaties uit verschillende EU-landen lanceren daarom samen een Europees burgerinitiatief (ECI). Daarmee kunnen burgers rechtstreeks een wetswijziging voorstellen aan de Europese Commissie. Met de ECI 'No profit on pandemic' willen de burgers de patenten op Covid-19 geneesmiddelen en vaccins opheffen. Want iedereen heeft recht op gezondheid en sociale bescherming! Logisch dat WSM een van de sterkhouders in België is, naast CM, ACV, ACV Puls, beweging.net, Femma Wereldvrouwen, kwb, OKRA en vele anderen.

Om het voorstel op de Europese agenda te krijgen zoekt het burgerinitiatief tegen het eind van dit jaar een miljoen handtekeningen.

www.noprofitonpandemic.eu

